

HORVÁT NYELV ÉS IRODALOM

EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2013. október 11. 8:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 240 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Pitanja su vezana uz dolje navedeni ulomak iz povijesti književnosti**Ante Kovačić objavljuje kraj starije proze**

Romanom *U registraturi* Kovačić, čak manje od jednog desetljeća nakon Šenoine smrti, objavljuje kraj leksici i metaforici, sentimentalizmu i idiličnosti starije hrvatske proze. Roman je 1888. objavljivan u nastavcima ali je kao knjiga zbog bojažljivosti i konzervativizma koji su carevali hrvatskim društvom ukoričena tek nakon više od dvadeset godina. Ta činjenica bitno je usporila razvitak hrvatske književnosti koja je svoju satiričku i grotesknu komponentu još jednom ostavila na čekanju. U registraturi je najvećim dijelom autobiografski roman i u njemu se doslovno i bez izostavljanja navodi tekst dnevnika što ga je do smrti vodio registrator Ivica Kičmanović. Taj nesretnik je na kraju poludio i zapalio ured u kojemu je radio, a roman njegova života otvara se prizorom u kojemu sami spisi vode dijalog pa se jedan od njih, a to je onaj koji sadrži Kičmanovićev dnevnik, izdvoji, dođe u ruke pripovjedaču koji mu omogući priču, a na kraju sam pripovjedač iznosi kronologiju posljednjih događaja. Roman Kovačevićev je inače nedisciplinirano složena realistička freska hrvatskoga društva kojoj se u središtu nalazi životni put darovitoga zagorskog dječaka i opisuje njegova tragična sudbina. Grad je tomu bistroj mladiću porušio sve iluzije, nagrizao sve ideale. Prateći Kičmanovićevu sudbinu, Kovačić ispisuje duhovnu biografiju cijelog svojega naraštaja, opisuje njegovo tridesetogodišnje trpljenje i njegovu propast u susretu s birokratizmom i besperspektivnom sadašnjošću Khuenova režima. Kovačić je izvrstan opažatelj osnovnih mana hrvatskog društva. Njegov inteligentni pogled raspoznaje na svakom koraku licemjere i servilnost, njemu ne može izbjeći glupost i moralna posrnulost moćnih, ali nije bešćutan i na zaostalost sirotinje iz koje potječe.

U registraturi, roman koji je progutao hrvatsku stvarnost

Roman *U registraturi* kao da se sastoji od više romana koji se ukrštaju. Ovaj Kičmanovićev roman tipični je roman razvitka i obrazovanja te obiluje socijalnim nabojem. To je priča o rađanju moderne inteligencije, o mučnom dolasku seljaka u grad. Drugi važni sloj Kovačevićeva romana posvema je fantastično zasnovan, bajkovit i u njemu sve pršti od bizarnosti. Taj burleskni sloj potpuno je obuzet demonskom pojavom hajdučice Laure, najfatalnije žene hrvatske književnosti koja posjeduje zmijsku zlobu i anđeosku dobrotu i koja idilični svijet djetinjstva Kičmanovićeva i prve nemire urbanog šoka učas preobrazi u urnebesni i pakleni prostor fatuma. Za razliku od Šenoe, Kovačić nije bio pisac koji bi sustavno razvijao temu i koji bi je onda obradio bez ostatka. U njega ima uvijek nešto što preostane ili nešto čega je previše. Kovačić i ne želi postići Šenoinu odmjeranost. On je pisac kojemu su tehnička pitanja pripovijedanja središnja, pisac koji svoju fabuliranju sklonu nutrinu nudi bez ostatka. U registraturi je krvava priča, crni roman, u kojemu sva lica pred čitateljem uglavnom tragično izginu. To se odnosi i na Lauru i na samog Ivicu, na Anicu i Jožicu Zgubidana, Ivičina prijatelja iz djetinjstva, to se odnosi na mamu Kičmanovićevu, na kanonika, Miha i Ferkonju, Mecenu, Ciganina Mikulu i crnog Jakova.

(Slobodan Prosperov Novak: *Povijest hrvatske književnosti*, Split, 2004., str. 111-112.)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1. Objasnite značenje sljedećih riječi!

ukoričen _____

1 bod

servilnost _____

1 bod

2. Kovačićevo djelo U registraturi pripada književnom rodu romana. Koje vrste romana razlikujemo po tematskoj klasifikaciji? Navedite 3 primjera!

_____

_____

_____

3 boda

3. Slobodan Prosperov Novak nazvao je Kovačićev roman romanom obrazovanja. U svjetskoj književnosti nalazimo mnoge uzorke tzv. odgojnoobrazovnog romana. Pronađite jedan primjer te vrste: napišite ime autora i naslov!

_____

2 boda

4. Upisivanjem kombinacije slova i brojki povežite autora i njegovo djelo!

A. Vjenceslav Novak

1. U noći

B. Ante Kovačić

2. Pavao Šegota

C. Ksaver Šandor Gjalski

3. Među žabari

_____

_____

_____

3 boda

5. Glas s u riječi besperspektivnom posljedica je:a/ jotacije
zvučnosti

b/palatalizacije

c/sibilarizacije

d/jednačenje šumnika po

_____

1 bod

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

6. Sljedeći se pridjevi nalaze u priloženom ulomku. Koji pripadaju opisnim (ili kvalitativnim), a koji odnosnim (ili relacijskim) pridjevima?

satiričku _____

Kičmanovićev _____

zagorskog _____

mučnom _____

4 boda	
--------	--

7. Kakva je dolje navedena rečenica po sastavu?

„Grad je tomu bistrom mladiću porušio sve iluzije, nagrizao sve ideale.“

2 boda	
--------	--

8. Kakvim je sufiksom izvedena imenica muškoga roda *nesretnik*? Od kojih se vrsta riječi najčešće tvore takve izvedenice?

_____
_____

2 boda	
--------	--

9. U kojemu je razdoblju hrvatske književnosti nastalo djelo priloženog ulomka?

_____

1 bod	
-------	--

10. Po kojim se kategorijama Kovačićeva proza, nakon Šenoine smrti, razlikuje od starije hrvatske proze?

_____
_____
_____
_____

4 boda	
--------	--

11. Napišite kratku skicu ulomka Slobodana Prosperova Novaka! Tekst studije formulirajte u 6 točaka!

_____
_____
_____
_____
_____
_____

3 boda	
--------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

12. Formulirajte sami problematiku Kovačičevog romana „U registraturi“! Nezavisno od priloženog ulomka predstavite likove ili prostor ili jezik i stil romana! U odgovoru se služite s najmanje 6 rečenica!

---

3 boda	
--------	--

[illegible]

TUMAČENJE JEDNOG UMJETNIČKOG DJELA NA OSNOVI ODREĐENOG STAJALIŠTA

Dragutin Domjanić (1875. – 1933.):

Kap

Pred spiljom čuješ lepet lak:
Uz gnijezdo lebde golubovi,
I vidiš zavjes, kojim ovi
U crno svoje dvore mrak.

Zaćaran tamo sniva hram,
Sa kupola mu voda pada,
Te čudne, drevne pjesme sklada,
I diše ih u kamen sam:

Tu nikne bijeli mrtvi cvijet,
Tu gordi stup il' sitno velo,
Il' jezerce se skupi cijelo
I zasja kroz taj maštin svijet.

Dok vani šumni buči slap,
Dok ljeta mru i pokoljenja,
Sred nijemog mira surog stijenja
Tu stvara pjesme sitna kap.

Pjesnik hrvatske moderne Dragutin Domjanić ovu je pjesmu napisao na prekretnici stoljeća (XIX. – XX.). Štokavsku je liriku Domjanić pisao u prvoj fazi svoga stvaralaštva, kasnije se afirmirao kajkavskim izrazom. Njegove su pjesme izraz sjevernohrvatskoga krajolika i tradicije, uspješno je stvarao opise pejzaža, koristio se motivima zagorskih dvoraca. U pjesmi „Kap“ spaja domaću i europsku tradiciju, rezultate simbolizma i secesije. O čemu govori doslovni sloj, a o čemu metaforički sloj pjesme? Kako pjesnik povezuje prirodu i kulturu? Kakvim pjesničkim figurama i kakvim stihom uspijeva stvoriti estetski kvalitetno djelo? (Opseg: najmanje 300 riječi.)

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

[illegible]

REFLEKTIRANJE NA POJAVU DANAŠNJICE

„Prema nedavnom istraživanju znanstvenika sa Sveučilišta u Leedsu¹, pješaci mogu sami smanjiti količinu zagađenog zraka koju udišu jednostavnim prelaskom na „pravu“ stranu ulice. Alison Tomlin, sveučilišna profesorica modeliranja okoliša sa Sveučilišta u Leedsu, pokazala je da se razine zagađenja zraka dramatično mijenjaju u ovisnosti o obrascima vjetra, lokaciji prometnih gužvi i poziciji i obliku okolnih zgrada.

„Zabilježili smo veliku promjenjivost razina ugljikovog monoksida na začuđujuće kratkim udaljenostima. Prema očekivanjima, na samom su raskrižju detektirane visoke razine ovog plina kojeg uzrokuje gust promet, no, sukladno smjeru vjetra, njegove su se „vruće točke“ premještale niz ulicu. Strana ulice koja je bila u zavjetrini imala je konstantno više razine ugljikovog monoksida od vjetrovite strane. Isti trend očekuje se i za druge zagađivače povezane s prometom, poput dušikovog dioksida“, pojasnila je Tomlin.

„Zagađeni zrak često može 'biti zarobljen' u prometnoj ulici jer se može dogoditi da ga ne zahvate recirkulirajući vjetrovi. Stoga bi biciklisti i pješaci mogli razmisliti o mijenjanju svojih uobičajenih ruta jer umnogome mogu reducirati svoju izloženost zagađenjima premještanjem rute za samo jednu ulicu dalje od glavne.“

(Internet, Biologija, Hrvatska, 2009.)

Poznata je činjenica da se kvaliteta zraka u urbanim područjima često mijenja. U priloženom tekstu znanstvenica iz Velike Britanije naglašava da su sporedne ulice u gradovima zdravije za hodanje jer se u njima udahne manje štetnih plinova. Kakvo je vaše iskustvo? Koji trg, koje ulice obilazite najčešće u gradu u kojem živite, koji najviše poznajete? Hoćete li mijenjati svoje navike nakon saznanja koje ste stekli pomoću priloženog članka? Želite li opomenuti svoje prijatelje prilikom šetnje gradom? Što mislite, kako će oni reagirati na tu vijest? Iznesite svoje mišljenje u eseju (Opseg: najmanje 200 riječi.).

[illegible]

¹ sveučilište u Velikoj Britaniji

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

15 bodova	
-----------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

		maximális pontszám	elért pontszám
I. Nyelvi, irodalmi, műveltségi feladatsor		30	
II. Szövegalkotási feladatok	egy mű értelmezése	25	
	érvelő szöveg	15	
	gyakorlati szövegfajta	10	
	nyelvhelyesség	20	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100	

_____
javító tanár

Dátum: .....

		elért pontszám egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
I. Nyelvi, irodalmi, műveltségi feladatsor			
II. Szövegalkotási feladatok	egy mű értelmezése		
	érvelő szöveg		
	gyakorlati szövegfajta		
	nyelvhelyesség		

_____
javító tanár

_____
jegyző

Dátum: .....

Dátum: .....